

Analýza sociálneho statusu zamestnancov úradov práce

Analysis of Social Status Employees of Labour Office

Anton Doktorov¹, Zlatica Doktorov²

¹Evito o. z., Penzión Steffi, Zariadenie pre seniorov, Prúdová 14, 821 05 Bratislava, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety, Bratislava, Inštitút Dr. P. Blahu

²Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava

Recenzent/Review: prof. PhDr. Michal Oláh, PhD.

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava
e-mail: michalolah.socialworker@gmail.com

Submitted/Odoslané: 03. 09. 2021

Accepted/Prijaté: 16. 09. 2021

Abstrakt:

V článku sa autori zaoberajú veľmi vážnym sociálnym javom, a to je mzdové ohodnotenie pracovníkov – zamestnancov v štátnej službe na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v Slovenskej republike. Článok poukazuje na veľmi malé, ba až nedostatočné mzdové ohodnotenie, ako aj na flagrantné porušovanie pracovnej legislatívy Slovenskej republiky, ktoré je roky tolerované a prehliadané na služobných úradoch, a to úradoch práce. Autori vysvetľujú, prečo je práca pre štát na úradoch práce neatraktívna pre odborníkov. Článok vychádza z rigorózneho práce spoluautorky.

Kľúčové slová:

Úrady práce, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, pomoc v hmotnej núdzi, mzda, minimálna mzda, Zákonník práce.

Abstract:

In the article, the authors deal with very dangerous social phenomenon, and it is a wage assessment of workers - employees in the state service at the offices of work, social affairs and families in the Slovak Republic. The article points to very small, even inadequate wage evaluation, as well as on a flagrant infringement of labour legislation of the Slovak Republic, which is years tolerated and overlooked on the servants, and the offices of labour. The authors explain why work is unattractive for professionals for the state at work. The article is based on co-authors' rigorous work.

Key words:

Labour Office, Headquarters Work, Social Affairs and Family, Material Help, Wage, Minimum Wage, Labour Code.

Úvod

V našej práci sa chceme venovať analýze sociálneho postavenia zamestnancov. Predovšetkým sociálny status zamestnanca závisí od jeho mzdového ohodnotenia, systému benefitov a istôt ako i od spoločenskej prestíže danej pracovnej pozície. V našom článku budeme analyzovať mzdové ohodnotenie radového zamestnanca na štátnozamestnaneckom mieste. Ide o stovky zamestnancov.

Súčasná situácia na úradoch práce

Zamestnanci úradov práce na referentských miestach sú zaradovaní v súlade so zákonom o štátnej službe (Zákon č. 55/2017 Z. z. Zákon o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov) do tretej, štvrtej a piatej platovej triedy, pričom zákon popisuje požiadavky na zamestnanca. My v našej práci vychádzame z originálnych interných materiálov úradov práce s názvom „OPIS ŠTÁTNOZAMESTNANECKÉHO MIESTA“, konkrétne z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislavy. Z daného opisu sme vybrali len

všeobecné údaje, ktoré nedokážu identifikovať konkrétnu osobu. Zamestnanci úradov práce, ktoré zastávajú štátnozamestnanecké pracovné miesta na jednotlivých oddeleniach úradu práce, špeciálne na Oddelení hmotnej núdze, náhradného výživného a štátnych sociálnych dávok na Odbore sociálnych vecí a rodiny sú zaradovaní do nasledovných platových tried. Začiatočníci bez praxe a zamestnanci bez vysokoškolského vzdelania sú zaradovaní do tretej platovej triedy. Zamestnanci s prvým alebo s druhým stupňom vysokoškolského vzdelania sú zaradovaní do štvrtej platovej triedy. Do piatej platovej triedy sú zaradovaní vedúci zamestnanci (vedúca oddelenia a schvaľovatelia, ktorí kontrolujú prácu svojich podriadených zamestnancov). Pozrime sa aké nároky na týchto zamestnancov si vyžaduje Zákon o štátnej službe v aplikácii úradov práce. V ďalšom texte budeme citovať „OPIS ŠTÁTNOZAMESTNANECKÉHO MIESTA“.

„3 Platová trieda

Funkcia: radca

Kvalifikačné predpoklady: **úplné stredné vzdelanie, vyššie odborné vzdelanie alebo VŠ vzdelanie prvého stupňa**

Vykonáva samostatnú odbornú činnosť na úseku pomoci v hmotnej núdzi, náhradného výživného, štátnych sociálnych dávok a sociálnych dávok.

- Zisťovanie, prešetrovanie a preverovanie podkladov vo veciach nároku na výplatu pomoci v hmotnej núdzi, náhradného výživného, štátnych sociálnych dávok a sociálnych dávok.
- Spracovanie žiadostí o pomoc v hmotnej núdzi, žiadostí o náhradné výživné, žiadostí o štátne sociálne dávky a sociálne dávky, ich evidencia v IS DMS, odborná príprava písomností v IS DMS a práca v IS RSD.
- Výpočet výšky pomoci v hmotnej núdzi a náhradného výživného a následná mesačná kontrola zostáv výplaty pomoci v hmotnej núdzi a náhradného výživného a mesačná kontrola zostáv výplaty štátnych sociálnych dávok a sociálnych dávok.

4 Platová trieda

Funkcia: samostatný radca

Kvalifikačné predpoklady: vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa alebo vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a

osobitný kvalifikačný predpoklad, ak je ustanovený osobitným predpisom.

- *Vykonáva samostatné ucelené odborné činnosti na úseku pomoci v hmotnej núdzi, náhradného výživného a štátnych sociálnych dávok.*
- *Rozhoduje o štátnych sociálnych dávkach a sociálnych dávkach v zmysle platných zákonov, všeobecne záväzných právnych predpisov a nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EU) upravujúcich výkon štátnej správy na úseku štátnych sociálnych dávok.*
- *Rozhoduje o určení a uvoľnení osobitného príjemcu štátnej sociálnej dávky, prerušení konania a o zastavení konania podľa zákona o správnom konaní v znení neskorších predpisov.*
- *Rozhoduje v prvom stupni správneho konania na úseku pomoci v hmotnej núdzi, osobitnom príspevku, určení a uvoľnení osobitného príjemcu pomoci v hmotnej núdzi podľa zákona o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení*

neskorších predpisov, osobitnom príspevku, určení a uvoľnení osobitného príjemcu pomoci v hmotnej núdzi podľa zákona o pomoci v hmotnej núdzi.“

„5 PLATOVÁ TRIEDA

Funkcia: odborný radca

Kvalifikačné predpoklady: vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa alebo vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a osobitný kvalifikačný predpoklad, ak je ustanovený osobitným

- Rozhoduje o štátnych sociálnych dávkach a sociálnych dávkach v zmysle platných zákonov, všeobecne záväzných právnych predpisov a nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EU) upravujúcich výkon štátnej správy na úseku štátnych sociálnych dávok.
- Rozhoduje o určení a uvoľnení osobitného príjemcu štátnej sociálnej dávky, prerušení konania a o zastavení konania podľa zákona o správnom konaní v znení neskorších predpisov.
- Rozhoduje v prvom stupni správneho konania na úseku pomoci v hmotnej núdzi,

osobitnom príspevku, určení a uvoľnení osobitného príjemcu pomoci v hmotnej núdzi podľa zákona o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, osobitnom príspevku, určení a uvoľnení osobitného príjemcu pomoci v hmotnej núdzi podľa zákona o pomoci v hmotnej núdzi.“

Citovali sme len niektoré pracovné činnosti zamestnancov úradu práce zaradených do tretej, štvrtej a piatej platovej triedy. Zároveň na tomto mieste odcitujem aktuálnu tabuľku tarifných platov štátnych zamestnancov. Tieto uvádzame v tabuľke číslo 1.

Tabuľka 1 Platové tarify štátnych zamestnancov na úrade práce

3 trieda	713,50 €	radca- maturita
4 trieda	756,50 €	samostatný radca 1-2 stup. VŠ
5 trieda	852,50 €	odborný radca
6 trieda	913,00 €	hlavný radca
7 trieda	1036,50 €	štátny radca
8 trieda	1178,50 €	hlavný štátny radca
9 trieda	1340,00 €	generálny štátny radca

Riešenie minimálnej mzdy.

V tejto časti článku sa zaoberajme predpokladom, že zamestnanci štátu by mali mať aspoň zákonom stanovenú minimálnu mzdu, hoci je na veľkú diskusiu, prečo práve zamestnanec štátu by mal mať tak nízku mzdu. Zákonník práce č. 311/2001 Z.z. a zákon č. 663/2007 Z. z. z 5. decembra 2007o minimálnej mzde stanovili minimálnu mzdu na rok 2021 vo výške 623 EUR pre prvý stupeň náročnosti práce. Lenže tento stupeň predstavuje len jednoduchú, manuálnu a nekvalifikovanú prácu. Výkon odbornej práce na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny si vyžaduje referenta zaradeného prevažne v štvrtej platovej triede, kde musí mať ukončené vysokoškolské vzdelanie prvého alebo druhého stupňa. Zákonník práce, v svojej prílohe číslo 1 uvádza charakteristiky stupňov náročnosti pracovných miest. Túto prílohu citujeme nižšie:

„Príloha č. 1 k zákonu č. 311/2001 Z. z.

CHARAKTERISTIKY STUPŇOV NÁROČNOSTI PRACOVNÝCH MIEST

Pracovné miesta sú podľa miery zložitosti, zodpovednosti a namáhavosti práce zamestnanca vymedzené týmito charakteristikami:

a) pracovné miesto zodpovedajúce **prvému stupňu náročnosti** práce charakterizuje

výkon pomocných, prípravných alebo manipulačných prác podľa presných postupov a pokynov,

b) pracovné miesto zodpovedajúce **druhému stupňu náročnosti** práce charakterizuje výkon **ucelených obslužných rutinných prác** alebo odborných rutinných kontrolovateľných prác podľa daných postupov alebo prevádzkových režimov, alebo prác spojených s hmotnou zodpovednosťou; **výkon jednoduchých remeselných prác;** výkon sanitárnych pracovných činností v zdravotníctve; výkon opakovaných, kontrolovateľných prác administratívnych, hospodárskosprávnych, prevádzkovo-technických alebo ekonomických podľa pokynov alebo ustanovených postupov,

c) pracovné miesto zodpovedajúce **treťiemu stupňu náročnosti** práce charakterizuje výkon rôznorodých odborných alebo ucelených odborných prác alebo **samostatné zabezpečovanie menej zložitých agend;** samostatný výkon individuálnych tvorivých remeselných prác; riadenie alebo operatívne zabezpečovanie chodu zariadení alebo prevádzkových procesov spojené so zvýšenou duševnou námahou s prípadnou zodpovednosťou za zdravie a bezpečnosť iných osôb alebo za ťažko odstrániteľné škody,

d) pracovné miesto zodpovedajúce štvrtému stupňu náročnosti práce charakterizuje samostatné zabezpečovanie odborných agend alebo výkon čiastkových koncepčných, systémových a metodických prác spojený so zvýšenou duševnou námahou; poskytovanie zdravotnej starostlivosti, odborné činnosti v zdravotníctve so zodpovednosťou za zdravie ľudí; riadenie, organizácia alebo koordinácia zložitých procesov alebo rozsiahleho súboru veľmi zložitých zariadení s prípadnou zodpovednosťou za životy a zdravie iných osôb,

“. Z uvedenej prílohy Zákonníka práce jasne vyplývam že výkon samostatnej odbornej činnosti na oddelení dávok

hmotnej núdze a štátnych sociálnych dávok jednoznačne predstavuje pracovné miesto, „zodpovedajúce štvrtému stupňu náročnosti práce“, ktoré „charakterizuje samostatné zabezpečovanie odborných agend“. Samostatné rozhodovanie v správnom konaní o pridelení dávky v hmotnej núdži, posúdenie príjmovú a sociálnu situáciu sociálneho klienta dokáže správne vykonať iba vysokoškolsky vzdelaná osoba s patričným zaučením a praxou. Lenže v štvrtom stupni náročnosti práce je zákonná minimálna mzda stanovená na úrovni 971€, tak to môžeme vidieť v tabuľke číslo 2.

Tabuľka 2 Minimálna mzda podľa stupňa náročnosti práce

Stupeň náročnosti práce	Koeficient minimálnej mzdy	Minimálna mesačná mzda	Minimálna hodinová mzda
1.	1,0	623 €	3,580 €
2.	1,2	739 €	4,247 €
3.	1,4	855 €	4,914 €
4.	1,6	971 €	5,580 €
5.	1,8	1087 €	6,247 €
6.	2,0	1203 €	6,914 €

Obrázok 1 Minimálna mzda v SR podľa stupňa náročnosti práce

Vráťme sa k tabuľke číslo 1, kde uvádzame „Platové tarify štátnych

zamestnancov podľa prílohy číslo 4 k zákonu 55/2017 Z.z. „ V danej tabuľke

nájde pre štvrtú platovú triedu sumu 756,50 €. Rozdiel medzi minimálnou mzdou 971 € a tarifnou mzdou 756,50 € predstavuje 214,5 €, čo predstavuje 128% nárast. Dávame preto nasledovné otázky:

1. Prečo štát, ktorý dokáže pokutovať aj jednodenné zmeškanie lehoty na podanie výkazu na daňovom úrade, toleruje nekompatibilitu v jednotlivých zákonoch?
2. Prečo podľa jedného zákona (Zákon č. 55/2017 Z. z. Zákon o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov) má štátny úradník na úrade práce zaradený v štvrtej platovej triede základný plat 756,50 €, pričom podľa zákonníka práce je minimálna mzda takéhoto štátneho zamestnanca vo výške 971 €?
3. Prečo si tento štát tak neváži svojho úradníka, ktorému dáva menej ako minimálnu mzdu? Nie je inštitút minimálnej mzdy ochrana zamestnanca pred svojvôľou súkromného sektoru? Prečo štát takto nechráni svojich úradníkov?
4. Prečo tento štát vôbec vydáva zákony, ktoré on sám prvý porušuje? Je vôbec v tejto právnej anómii vôbec potrebné dodržiavať zákony?
5. Platia zákony len pre občanov, pričom štát si vynucuje ich

dodržiavanie, pričom štát a jeho obce môžu slobodne tieto zákony ignorovať? Nie je to faktický rozklad právneho štátu? Patríme vôbec do Európskeho priestoru a nie na Balkán?

Z uvedenej analýzy pre potreby našej práce môžeme vyvodit' niekoľko záverov:

1. Sociálne postavenie štátneho úradníka, aj keď má vysokoškolské vzdelanie a vykonáva samostatnú odbornú agendu je zúfalo podcenené.
2. Arogancia a antisociálne konanie štátu zapríčiňuje neúctu k úradníkom štátu, skoro nulový sociálny status a veľmi malú akceptáciu v spoločnosti.
3. Nízke mzdové ohodnotenie, nízky sociálny status štátneho úradníka na okresnej úrovni sa prejavuje nezáujmom o túto prácu, pričom naozaj kvalitní absolventi vysokých škôl o takúto pracovnú pozíciu ani nezavadia.
4. Stanovenie mzdy vlastným úradníkom štátu je hanba. Stanovenie mzdy hlboko pod minimálnou mzdou je spoločenskou hanbou, aroganciou a antisociálnym prvkom.
5. Takáto spoločenské klíma na úradoch práce je najviac zodpovedná za vysokú fluktuáciu úradníkov

a malý záujem trhu práce o takéto pracovné pozície.

Záver

Úrady práce plnia nezastupiteľnú úlohu na poli riešenia a sanovania aktívnej a pasívnej politiky zamestnanosti, riešenia pomoci v hmotnej núdze občanov, riešenia štátnych sociálnych dávok, náhradného výživného, ako i kompenzácie ťažkého zdravotného postihnutia občanov. Veľmi dôležitú úlohu plnia tieto úrady na poli sociálno-právnej ochrany detí a mládeže, ako iných veľmi dôležitých úloh v sociálnej oblasti. Autori článku v tomto príspevku poukázali na rozšírenú prax v štátnej správe, a to totálne podceňovanie sociálnej situácie zamestnancov štátu vykonávajúcich každodennú sociálnu prax. Tento stav vedie k nezáujmu o tieto pracovné miesta zo strany odborníkov a perspektívnych ľudí. Metóda obsadzovania štátno-zamestnaneckých miest spôsobom, že „*vol'akto sa už nájde, len nech tam niekto sedí*“ je veľmi nebezpečná, ktorá oslabuje odbornú úroveň sociálnej práce na týchto úradoch.

Zoznam bibliografických odkazov

1. ARMSTRONG, M. 2007. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada Publishing, . ISBN 80-247- 0469-2.
- ATKINS, R. a kol. 2003. *Psychologie*.

Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-640-3

2. DOKTOROV, Z. : 2021. *Limity a možnosti organizácie štátnej správy na úseku pomoci v hmotnej núdze a štátnych sociálnych dávok*. Rigorózná práca
3. DVOŘÁKOVÁ, Z. a kol. 2007. *Management lidských zdrojů*. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-893-4.
4. GAVORA, P. 1999. *Úvod do pedagogického výskumu*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1999, 35 s. ISBN 80-223-1342-7.
5. GAVORA, P. 2006. *Sprievodca metodológiou kvalitatívneho výskumu*. Bratislava: Regent, 2006. ISBN 80-889-0446-3.
6. GIDDENS A: *Sociologie*. Vydanie revidované Philipem W. Suttonem, Argo 2013 Praha, 1. vydanie, 1048 strán. ISBN 978-80-257-0807-1.

Zákony:

1. Zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov
2. Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce

3. Zákon č. 55/2017 Z. z. Zákon o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
 4. Zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde
-

Kontakt na autora:

Anton Doktorov, doc. Ing. PhD., mim. prof.

Evito o. z., Penzión Steffi, Zariadenie pre seniorov, Prúdová 14, 821 05 Bratislava

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety, Bratislava, Inštitút Dr. P. Blahu

Potočná 58, 909 01 Skalica

E-mail: anton.doktorov11@gmail.com